

N:o 24/1937.

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 24/1937 i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting beträffande landskapets skuld till statsverket efter senaste treårsavräkning och förslag till åtgärder för skuldens likvidering.

I anledning av förenämnda framställning, varöver landstinget inbegär lagutskottets yttrande, får utskottet vördsammast framhålla följande:

Framställningen utmynnar i ett förslag till landskapslag angående upptagande av tillfällig skatt i landskapet Åland, i stöd av vilken landskapslag en tillfällig landskapsskatt under år 1938 skall utgå med nödigt befunnet belopp per kommunalt skattöre. Vid utarbetandet av lagförslaget utgår landskapsnämnden ifrån att landskapet enligt § 21 i självstyrelselagen fritt får bestämma grunderna för tillfälliga skatter.

Lagutskottet är emellertid icke lika övertygat som landskapsnämnden därom, att landskapet fritt kan bestämma grunden för tillfälliga skatter, ehuru utskottet, såsom nedan kommer att framhållas, önskar utgå från att så är fallet. Självstyrelselagens 21 § är härutinnan icke så tydlig och klar, att dess ordalydelse utan vidare kan anses berättiga till denna slutsats. Fastmer är den tolkning av lagtexten alls icke utesluten, att såväl den tilläggsskatt, som landstinget för landskapets behov äger att påbjuda, som den tillfälliga beskattning, som landstinget kan pålägga - alltså all landstingets beskattning - skall ske i anslutning till statens allmänna inkomstbeskattning.

Frågan synes tarva en grundligare utredning än den utskottet under de dagar, som för ärendets behandling stått detsamma till buds, kunnat införskaffa. Lagutskottets egen ordinarie ordförande, som, ehuru ledig från landstinget på grund av ohälsa, bevistat ett av utskottets sammanträden, har icke varit beredd att uttala sig bestämt i den ena eller andra riktningen, ej heller har utskottets sekreterare ansett sig kunna göra detta. I anledning härav har utskottet genom sin ordförande sökt ställa sig i telefonförbindelse med lagmannen John Ugglä, vilken emellertid icke kunnat nås per telefon, samt med professor Ernst Estlander, vilken sistnämnde visserligen anträffats, men icke heller varit beredd

att yttra sig genast, utan förbehållit sig rådrum till i morgon kl. 6 e.m. Detta innebär att utskottet icke kan angiva bestämt utlåtande i så god tid att landstinget, som den 16 innevarande december kommer att avsluta sin session, skall hinna underkasta lagförslaget föreskriven behandling i tre läsningar, innan landstinget åtskiljes.

Fördenskull och då det icke heller synes vara alldeles nödvändigt, att beslut om beskattning nu fattas, ity att skatten såväl i det fall att den utgår på grund av kommunalt skattöre, som i det fall, att den debiteras i samband med statens inkomstbeskattning, icke kommer att kunna uppbäras, innan landstinget härnäst sammankommit och fått tillfälle att i saken besluta, anser sig utskottet kunna föreslå ytterligare beredning av frågan i landskapsnämnden, innan landstinget tager ställning till huvudfrågan. Landstinget sammanträder nämligen under senare hälften av februari och den kommunala uppbörden sker ingenstädes förrän tidigast i april, under det att den lag, som landstinget antager, icke tarvar presidentens stadfästelse, utan genast kan träda i kraft. Statsskatten åter uppbäres först i oktober.

För närvarande utgår utskottet ifrån, att landstinget äger lagstiftningsrätt i fråga om tillfälliga skatter och att landstinget, för så vitt fråga är om sådana skatter, även skall kunna bestämma grunden för deras utgörande. Utskottet gillar även det kommunala skattöret såsom beräkningsgrund. Däremot anser utskottet onödigt och i någon mån även oformligt att stifta en landskapslag för uppbärande av tillfällig skatt för endast ett visst år, ty om landskapets rätt att fritt bestämma beskattningsgrunden anses kunna utläsas direkt ur § 21 i självstyrelselagen, synes ett enkelt landstingsbeslut, tillkommet genom engångsbehandling, vara tillräckligt för skattens påbjudande. Skall landskapslag stiftas - och detta anser utskottet önskvärt - bör denna givas ett mera generellt innehåll och göras tillämplig även för framtiden. Däri bör fastslås icke blott landstingets på § 21 i självstyrelselagen grundade rätt att påbjuda tillfällig skatt att utgå enligt kommunalt skattöre, utan även stadgas om skyldighet för de kommunala myndigheterna att medverka vid debitering och uppbörd av skatten samt införas närmare bestämmelser om uppbörd, redovisning o.dyl. Man kan nämligen tänka sig att de kommunala myndigheterna i avsaknad

av landskapslag icke skola ställa sig ett enkelt landstingsbeslut till efterrättelse, då § 21 i självstyrelselagen intet stadgar beträffande dessa myndigheter.

Ovanstående förslag är icke identiskt med de tidigare förslagen om införande av permanent beskattning, ty förslaget avser icke att göra skatten periodiskt återkommande, ej heller åsyftar utskottet ett visst belopp per kommunalt skattöre. Mot sådan permanent beskattning hyser utskottet samma betänkligheter som landstinget tidigare hyst. Landskapslagen avser endast att möjliggöra för landstinget att, så snart behov av tillfälliga skatteinkomster yppas, genom enkelt beslut kunna påbjuda skatten och bestämma dess storlek samt att reglera de kommunala myndigheternas skyldighet med avseende å skatten.

Med hänsyn till denna förhandsinställning beträffande landstingets rätt att i stöd av § 21 i självstyrelselagen, sådant lagrummet föreligger, bestämma grunden för uppbärande av tillfälliga skatter, kan det synas nödvändigt att gå i författning om inställande av vidare åtgärder i anledning av landstingets motion till riksdagen om ändring av § 21 i självstyrelselagen. Vid närmare begrundande finner man emellertid, att motionen bör fullföljas, ty under det att motionen avser att tillförsäkra landstinget rätt att själv bestämma grunden för den "tilläggsskatt", som landskapet kan behöva uppbära för sina allmänna behov, är här fråga om endast tillfälliga skatter. Visserligen har behovet av tilläggsskatt ännu icke gjort sig gällande med hänsyn till det system - förskott och lån - som inslagits vid finansieringen av landskapets allmänna utgifter och verkställandet av treårsavräkningar, men fördenskull är det ju icke uteslutet att ett sådant behov i framtiden kan inställa sig. Motionen, som av särskilda orsaker ännu icke expedierats, bör därför insändas oberoende av den lagstiftning, som nu föreligger.

Då utskottet sålunda funnit det såväl ur laglighetssynpunkt som med hänsyn till den föreslagna landskapslagens innehåll nödvändigt att frågan ytterligare beredes och detta kan ske utan att landskapets rent ekonomiska intressen äventyras - hade detta varit fallet skulle utskottet föreslagit beskattning i anslutning till statens inkomstskatt - har utskottet saknat anledning att uppehålla sig vid landskapsnämndens

sifferkalkyler.

Hänvisande till ovensagda får utskottet, vari ledamoten Georg Sundman likväl företrätt den uppfattningen att landskapsnämndens framställning nu bör bifallas, för landstinget värdsammast föreslå,

att landstinget ville förkasta det framställda förslaget till landskapslag angående tillfällig skatt i landskapet Åland, sådant sagda förslag nu föreligger, men

att landstinget samtidigt ville giva landskapsnämnden i uppdrag att ytterligare utreda frågan om landstingets rätt att i stöd av § 21 i självstyrelselagen själv bestämma den grund, enligt vilken tillfälliga skatter kunna av landstinget påläggas, samt att till landstingets session i februari 1938 inkomma med av utredningen föranlett utlåtande och förslag såväl till landskapslag i berört avseende som till likvidering av landskapets skuld till statsverket.

Mariehamn den 13 december 1937.

På lagutskottets vägnar:

Robert Rosenblad.

Georg Sundman

Närvarande i utskottet: Robert Rosenblad, Johannes Eriksson, Georg Sundman, Johannes Holmberg och Jonatan Sjöblom.

Till Ålands landsting

från stora utskottet.

Landstinget har den 14 innevarande december beslutit inbegära stora utskottets yttrande över lagutskottets betänkande N:o 24/1937 i anledning av landskapsnämndens framställning beträffande landskapets skuld till statsverket efter senaste treårsavräkning och förslag till åtgärder för skuldens likvidering.

Med anledning därav att stora utskottet i anseende till den knappa tiden ej hinna till saklig prövning upptaga och slutbehandla det föreliggande ärendet, får stora utskottet landstinget till kännedom vördsam samt meddela, att utskottet vid sådant förhållande saknar möjlighet att under denna session avgiva det inbegärda yttrandet.

Mariehamn den 15 december 1937.

På stora utskottets vägnar:

Karl Aug. Helin.

H. E. Rasmussen